

Yauna

Givimayeta

Nufunufu kana wava Yauna eketa si katuviyewiya fiyao Isineni kasi sifusifufu nakanakasina venemokena tovasisi nenesiyai, yasi yauna vikaetoġa Itifita nenei. Nufunufu nofe nenei tofwa nufunina nakanakasina.

Guyau fiyao Isineni i ketoyausiya Itifita nenei.

(1:1–15:21)

Vikaetoġa Itifita sinenei. (1:1-22)

Mosese yana tufuwa keta yawasina nauna.

(2:1–4:31)

Mosese keta Anoni si tanatafakiya Itifita tu-fomu. (5:1–11:10)

Venuvisinatana keta noġokawawa Itifitei. (12:1–15:21)

Gibo Yabeyabenina nenei tu Koya Sainai.

(15:22–18:27)

Guyau yana visime keta yana dedeni. (19:1–24:18)

Vada Tafutafuna keta sawakedakedana kodukodu fasinei. (25:1–40:38)

Yakobo Susukwana Si Geyana Itifita Sinenei

¹ Tovanama Yakobo i niniya Itifita, natunatuna ugunisi nukusi si niya. Natunatuna namoġa o nofemaise kasi wava.

² Nuben, Simiyoni, Nebi, Yuda,

³ Isaka, Sebunoni, Beniyamina,

⁴ Dani, Nafatanai, Gada, keta Asa.

5 Yosefa o waniya Itifita. Yakobo susukwana kasi numatatafu kasi naā 70.

6 Muninei Yosefa keta unaunana matatafusi tufudenideni yota aviyaonana noko tufuwinama kana sewasewa si matekooā.

7 Eatu fiyao Isineni susukwasi si vinatunaneuneuwa eketa sabu i nakatamoka. Eketa Itifita fwayafwaya si togafotafotiya.

Itifita Tufomu Fiyao Isineni Dauna I Venisiya

8 Manamana yagwanina muninei, tufomu kiouna i vitovisimeya Itifita sinenei eatu muka tamo yana sanamana avana Yosefa i saviviniya Itifita fasinei.

9 Yana sabu nenesiyai i bwaduwa, “Kwa kitai, fiyao Isineni nofe tova naki si tufuteweita.

10 Taki kata aviya sina vivibututa nenei, Isineni nifanifaita sina tuyanomwanisiya keta sina nuaviita atu nofe fwayafwayanama nenei sina dibwana sina niya. Na fasinei ketaketa tamo ta vinuwadadana-dewadewai ebe muka kasi sabu ina nakatamoka.”

11 Nofe fasinei fiyao Isineni si tenisiya mudadava daunisi nenesiyai. Yota mudadava tamokatamokaā kana tovisimeonaona si tenisiya be sina visimeisiya. Eketa namoisima fiyao Isineni si nuyakayakanisiya be menana nuwesi nakanakassis Fitomi keta Namesese si vikanasiya ebe nokomai tufomu kabwaga be nogonogo ina tenisiya.

12 Naki namaise dauna kasi nakanakata si venivenisiya, atu fiyao Isineni si teniya be si vinatunaneuneuwa keta si geyanamoka Itifita

si gikafufuya. Nofe nenei keta Itifita namoisi fiyao Isineni si matutisiya.

13-14 Na uğuna keta mudadava daunamokesi nenesiyai si yoyoğavinavina. Si tuyakayakanisiya be mota* si kikivina keta taga si kikiyafofowa. Yota baguna keta mudadava matatafunu nenesiyai si visavivinisiya. Si givikuvavanisiya nakasina atu muka simo yasi sineganigani.

22 Eketa Itifita tufomu yana namonamoğā i visimeisiya i bwaduwa, “Tovanama tene Ibeniu natuna namoğā ina tufuwa, Naeni ukowai kwana tewesobuwiya. Atu taki gumayogu ina tufuwa, nao ina fakwa.”

2

Mosese Yana Tufuwa

1 Tovanama noko savivinanama i niniya, Nebi fasekwina sinenei namoğā tamokağā i vikawantanoniwaga.

2 Gumayogu i visifüga keta gwadimonamona namoğā i vinatuniya. Ayona si kituya gwadimonamona kotokiwağā, na fasinei si teneviuniya yamayamana tonusi.

3 Atu tovanama muka kasi fata be yota sina teneteneviunei matanubwayouna, kautu kikiyonana waguwagudabu nenei si yoniya kautunama si viya keta kibasi nenei si maifotafotiya be muka ukowa ina kanasuna. Eyo

---

* **1:13-14** Mota o gifwatafwataoğona kana wawa.   **1:22** Bunanige
7:19   **2:2** Bunanige 7:20, Ibeniu 11:23

gwadimonamona si totoiya sinenei eketa ukowa
Naeni kafakainei kawaununa sinesiyai si teniya.

⁴ Gwadimonamona tawağana gumayogu i misiniya matakedawanauna eatu i vivinanuya ebe ina kitiya avana ina kikinomana nenei.

⁵ Noko tovanama nenei, Itifita tufomu natuna gumayogu i sobuwa ukowai towa yawagina, eketa yana fiyavivine o ukowa kafakainei si fanafana. Eatu tufomu natuna gumayogu kautu i kitiya kawaununa sinenei keta yana gumayogu tamokağa i iyaviya eketa kautu ukowai i sinaviduduniya keta i viya.

⁶ Tovanama kautu i vitanadadiya, i kitiya gwadimonamona i bwedibwediya. Na fasinei i kitasineganiganiyya keta i bwaduwa, “Auu, nofe tanake o Ibeniu gwadimonamona.”

⁷ Gwadimonamona tawağana i niya keta tufomu natuna i vikokoniya i bwaduwa, “Kana fata tamo ne Ibeniu ata iyaviya be gwadimonamona ita visusuya fasiweu?”

⁸ Eketa yana bwadu i vinowaniya i bwaduwa, “Ika, ku nai.” Gumayogu i niya eketa gwadimonamona tauna ayomokena i ovisiya.

⁹ Eketa tufomu natuna i iyavisiya i bwaduwa, “Gwadimonamona nofe kwa vai be kwa visusuya fasikuwai, eatu ana fatimiya.” Eketa gumayogu natusi si niiya numai keta si visusuya.

¹⁰ Tovanama gwadimonamona naki i nakata, si niiya tufomu natuna gumayogu nenei eketa i fayaiya. Gumayogu i bwaduwa, “Ukowai a sinanakasiya fasinei, ana weniya Mosese.”*

---

^{2:10} Bunanige 7:21   * ^{2:10} Ibeniu fonasiyai, *Mosese kana nowanowana maise sinanakata.*

*Mosese Itifita Nenei IDibwana Keta INiya
Midiyani*

11 Manamana yagwanina muninei, Mosese naki i vikatevatuwa. Tova tamokaǵa i kikinomana yana sabu kasi venufota fasinei eatu i kitisiya Itifita namoisi yana sabu si nunuyakayakanisiya keta mudadava daudaunisi nenesiyai si viyoyoǵavina. Tovanama nenei i kitiya tene Itifita i munumunuya yana sabu tamokaǵa tene Ibeniu.

12 Mosese i kitavinavina atu muka tamo aitevana ita tonetoneyei, eketa tene Itifita i nuvimatiya keta tofwana numagamai i venusanitautauniya.

13 Tova i katakiya tovanama Mosese i makavinasavaviniya, fiyao Ibeniu nasi nuwa i kitisiya si vivikamunumunuwa. Eketa tosinatamaneina i nutoninuvenuviya i bwaduwa, “Ava uǵuna yo unau ku munumunuya?”

14 Atu i kawafatiya i bwaduwa, “Aitevana masi kwaǵa i teneu kama tovisime keta kama tonuvis? Omasi kuna nuvimatikuwa maise foma tene Itifita ku nuvimatiya?” Mosese i matuta keta nuwasinenei i bwaduwa, “Namoǵa naki si sanamaniya aviyavana a saviviniya.”

15 Tovanama tufomu biganama noko i nowaniya, ketaketa i nuwasa be Mosese ina nuvimatiya. Eatu Mosese i dibwana keta i niya Midiyani kanafafaniyi i fakwa.

*Nokomai Mosese Midiyani kasi guyau kana
tovibwanaose tamokaǵa Yeteno nukusi si fakwa,
eketa natuna gumayogu kana wava Sifona
i vikawaniya.*

3

Guyau Mosese I Nusifufuwiya

¹ Yeteno tanake Midiyani yasi guyau kana tovib-wanaose. Nawana Mosese o yana sifi keta gouti kasi tokitavikavina. Tova tamokaǵa yomuy-omusima i niisiya kedawanauwai wanakikaoǵowai yavanata kuveyaina keta i kikinomana Sainai,* Guyau yana koya nenei.

² Nokomai Yave kana kaetoǵa abamei kana kitakita vitana kai noyakaina maise, i kenokikinomana kisisiku sifununa sinefounei. Mosese i kitiya kisisiku sifununa i nununuǵa atu muka ita kanakanakoǵoiya.

³ Mosese nuwasinenei i bwaduwa, “Aa, namaise yo kisisiku sifununa muka ita kanakanakoǵoiya? Yabe simokaǵamoka a vanai niniunei be a kitai ava ven-emokena i kikinomana.”

⁴ Tovanama Yave i kitiya Mosese i nenemiya niniunei be ina toneiya fasinei, kisisiku sifununa sinefounei i bwaduwa, “Mosese! Mosese!”

Eketa Mosese i vinowana, “Ika, iyau weka.”

⁵ Eketa Yave i iyaviya i bwaduwa, “Muka yota kuna vanemai. Na fwayafwayanama nenei ku misimisiniya o tafutafuna, na fasinei ka kaevatakutakuna ku kaki.

⁶ Iyau amau yana Guyau, Ebenaamu yana Guyau, Aisake yana Guyau eketa Iyakobo yana Guyau.” Tovanama Mosesenofemaise i nowaniya, i matuta Guyau kana toneyeina fasinei eketa tafakaina i tenefotiya.

* ^{3:1} Ibeniu fonasiyai *Onebi*, Sainai kana wava kana vinuwa.

^{3:2} Bunanige 7:30-34

⁷ Atu Yave i iyaviya i bwaduwa, “Namaise Itifita namoisi yasi givikuvakuvavaneina yaku namonamōga nenesiyai, naki a kitiya yota yasi bwedi a nowaniya. Nuwanuwasi ana gifafafanisiya aviyaonana kasi tovisimeonaona nenesiyai. Naki a sanamaniya yasi kuvavana.

⁸ Na fasinei naki a sobunemiya keta ana ketoyausiya Itifita namoisi nimasiyai ebe ana kikinomanisiya, ana niisiya tamo fafani dewadewana yota nakasina keta maumaunina nenei. Eatu fwayafwayanama o fasekwasi maise fiyao Kenani, fiyao Itai, fiyao Amonai, fiyao Fenisi, fiyao Ivi keta fiyao Yebusi nokomai nofe tova si fakwafakwa.

⁹ Bwadu venemokena, yaku namonamōga yasi bwedi a nowaniya yota naki a kitiya Itifita namoisi namaise si vivitoagoyogoyowisiya.

¹⁰ Na uḡuna nofe tova a vivisimeiwa kuna niya Itifita tufomu nenei, ebe yaku namonamōga fiyao Isineni Itifitei kuna kikinomana-nemiisiya.”

¹¹ Eatu Mosese Guyau nenei i sawavyagwana i bwaduwa, “Iyau o naki namōgakaokaōgo. Eketa fiyao Isineni kasi kikinomaneina fasinei, namaise o ana vaisi tufomu nenei?”

¹² Eatu Guyau i iyaviya i bwaduwa, “Ana vinuwiwa eketa tovanama fiyao Isineni Itifitei kuna kikinomana-nemiisiya nenei, nofe koyanama nenei nenekuwai kwana kodukoduwa. Ebe nofe nenei ina vikiyakiyaya vitana Iyau tauku a visimeiwa.”

¹³ Atu Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Taki ana niya fiyao Isineni nenesiyai keta ana iyavisiya

ana bwaduwa, ‘Waḡawaḡata yasi Guyau i visimeikuwa a nemiya nenemiyai,’ atu sina bwaduwa, ‘Namaise kana wava?’ Nao namaise o ana iyaveisi?”

¹⁴ Eketa Guyau Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Iyau Mimituwa.[†] Na fasinei fiyao Isineni kuna iyavisiya kuna bwaduwa, ‘Tanake kana wava Mimituwa i visimeikuwa a nemiya nenemiyai.’

¹⁵ Fiyao Isineni nenesiyai kuna bwaduwa, ‘Yave, waḡawaḡami yasi Guyau, Ebenaamu yana Guyau, Aisake yana Guyau eketa Yakobo yana Guyau i visimeikuwa a nemiya nenemiyai.’ Nofe kaku wava fakwafakwa-vaḡasina, muniyai tufuwa si nemiya yasi inuwe sina tukutukuya.”

Muninei Mosese i makaviniya mananai eyo i niya Itifita. Tawaḡana Anoni i iyaviya iba matatafunu yota maise Isineni tokawakawa matatafusi i nusifufuwisiya. Eketa Anoni nukusi si niya Itifita tufomu nenei keta si iyaviya si bwaduwa, “Yave i visimeikiya ka nemiya neneueu be fiyao Isineni kuna sawateweisiya be sina niya wanakikaoḡowai ebe sina vibwanaoseya nenei.”

Atu Itifita tufomu i bwaduwa, “Na ketaketanama nenei muka ata sawateweysi. Naki sina mudadavamoka.”

Keta Guyau iba yagwanisi kafa nuwatabau i savivinisiya Itifita nenesiyai. Eatu tufomu muka simo debabouna ita kanakasiya. Guyau ukowa i giviniya i viufaufa, eatu Itifita tufomu yawane muka ita sawateweysi. Itifita yomuyomu yagwanisi si mateya keta yota tututausi si viyaikeya, eatu

[†] 3:14 Mimituwa kana givina o Iyau Fakwafakwaku tova kana matatafu. Ibeniu fonasiyai Mimituwa kana nowanowana maise Yave. (Kenokita 1:4,8)

fiyao Isineni kasi sawateweina fasinei tufomu tafakaina i fakinamoka.

11

Itifita Fiyagenagena Namoġa Kayeu Yasi Mate

¹ Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Itifita tufomu yana namonamoġa nukusi, yota tamokaġamoka ana vimatadawanisiya. Muniyai yo tufomu ina sawateweimiya kwana niya. Atu yami nainama nenei matatafumi ina nukwawikwavinamokimiya.

² Nofe tova kuna niya keta fiyao Isineni matatafusi kuna iyavisija kuna bwaduwa, ‘Kwana niya Itifita namoisi aviyaonana niniumiyai nukusi kwa fakwafakwa, kwana vikokonisiya nogonogo si fufunisiya siniva keta gonudi nenesiyai fasisiyai.’”

³ Yave Itifita namoisi i oviviysiya, na nenei keta fiyao Isineni si vifotuwisiya venemokena. Mosese kana wava i nakatamoka tufomu yana tovisime keta Itifita namoisi nenesiyai.

⁴ Mosese i niya tufomu i iyaviya i bwaduwa, “Yave nofemaise i bwaduwa, ‘Nuwabuna sinefouna, Itifita ana nifanakwanikwaniwiya,

⁵ eketa kayeu namoġa matatafusi Itifita sinenei sina mateya. Tufomu natuna kayeuna vitana yana gabu ita viya, nenei atu i sobuwa kana nivaniva nekaetoġa witi kana tokifuwaġa natusi kayeusni nenesiyai. Yomuyomu-menana matatafusi mikitufuwisi yota sina mateya.

⁶ Itifita kana matatafu namoġa sina bwedi-bwaubwauwa. Bwedibwedinama muka tamo

manatuwaina ita kikinomana maise keta yota muniyai muka ina kikinomana.

⁷ Eatu Isineni nenesiyai muka tamo aviyavana goyona ina kikinomana, maise muka tamo anuketa ina tanabwau-nuvanuva tene Isineni nenei o yasi yomuyomu nenesiyai. Ebe kwami Itifita namoimi kwana sanamaniya vitana Iyau Yave fiyao Isineni nenemiyai a tenesinisiya.'

⁸ Ya tovisime matatafusi sina nemiya naukuwai sina koduwa keta sina kamanemanikuwa be yaku namonamoğā ana visiya keta ana niisiya. Eyo noko nenei naki ana niya." Mosese sinena i nubusubusuwaniya eketa tufomu i sinanoviya.

⁹ Eketa Yave Mosese i mikiiyaviya i bwaduwa, "Yawane tufomu muka fonau ina nowaniya ebe kafa nuwatabau yota tunisi ana savivinisiya Itifita sinenei."

¹⁰ Mosese keta Anoni kafa nuwatabau nofe matatafusi si savivinisiya tufomu matanei eatu Yave tufomu i oviyeviyya keta katekatena i gua. Na fasinei fiyao Isineni muka ita sawateweysi be Itifitei sina kikinomana.

12

Venuvisinatana

¹ Yave Mosese keta Anoni Itifita nenei i nusifufuwisiya i bwaduwa,

² "Yamayamana nofe kwana teneviketanuniya ebe tanake manamana yana kafa viuğu.

³ Isineni matatafusi kwana iyavisiya kwana bwaduwa, 'Kuyadayada kana vi10

12:1 Visime Tafu 23:5, Ginağanağā 9:1-5, 28:16, Visime Nuvinav-inana 16:1,2

nofe yamayamananama nenei, namōga tamokatamokāga yana sifi o gouti mwanavauna ina gibokiya tauna kana sabu nukusi fasisiyai.

⁴ Taki numa tamo kana sabu kabegona be gevageva muka kasi fata sina kakogoiya, nao unafafanisi nukusi sina kaniya. Namōga kana tuku gevageva kana ketowavai sina teniya be ina kaniya.

⁵ Sifi o gouti namōga mwanavauna kana manama tamokāga yota kana sinibu dewadewana kwana gibokiya.

⁶ Eketa kwana kitavikavina-dewidewisiya kana nivaniva tamoka yamayamaninama atu kuyadayada kana vi¹⁴ kana navinavi nenei, eyo Isineni matatafusi yomuyomusima sina munusiya.

⁷ Eketa ufaufasi tunina kwana yuna keta numasima nenesiyai kwana kawa, kasi kawa kuniniusi keta kuetaasi kwana nuvidaodaōgona.

⁸ Nuwabunanama nenei gevagevamokesi kwana kaguwana keta kisaya onaonasi be maneka muka nakana nutuva nukusi kwana kawa.

¹¹ Yami kamokena o nofemaise. Kwana kanibubuna-vāgata, kami kaevatakutakuna kwana vivaneina, eketa kiwana nimamiyai kwana givikaviniya, atu kwana venukakawa. Nofe o Venuvisinatana Kana Ka, Iyau Yave kaku vimogumogu fasinei.

¹² Yota nuwabunanama nenei Itifita ana nifanakwanikwaniuwiya keta namōga kayeusí be yomuyomu mikitufuwisi matatafusi Itifita sinenei ana nuvimatisiya. Eketa guyausima Itifita

namoisi nenesiyai si kodukoduwa, matatafusi ana vimatadawanisiya. Iyau tauku Yave.

13 Yami numa kasi kawa nenesiyai ufaufa ina vikiyakiyaya yami kafa fakwa. Ebe tovanama ufaufanama ana kitiya, ana venuvisinatanimiya be kwami muka nukusi tovanama Itifita sinenei ana nuvimateya.

14 Manamana tamokatamokaǵa sinenei nofe kuyadayadanama nenei Venuvisinatana Kana Ka kwana fufuniya yami kafa tuku, Iyau Yave avana a saviviniya fasinei. Nofe kami kwenava kwana kitavikaviniya tova matatafuna si nenemiya nenesiyai.’”

Maneka Muka Nakana Nutuva Kana Ka

15 Yave yana sifufu i nusaviya i bwaduwa, “Tovanama Itifita kwana teweiya, Maneka Muka Nakana Nutuva Kana Ka nofemaise kwana fufuniya. Kuyadayada 7 sinesiyai maneka muka nakana nutuva kwana kaniya. Kuyadayada kafa viuǵu nenei, kafa nutuva matatafuna yami numa sinesiyai kwana teweteweina. Kuyadayada kafa viuǵu keta i niya kana vi7 nenesiyai, taki aitevana maneka nutunutuvina ina kaniya, ina kakaviya Isineni namoǵa nenesiyai.

16 Kuyadayada kafa viuǵu keta yota kana vi7 nenesiyai, tamo nenei kwata yokoyokowa kodukodu fasinei. Muka tamo kwana mudadava kuyadayadasima nenesiyai eatu naki kabwagavitavaǵa.

17 Maneka Muka Nakana Nutuva Kana Ka kana kuyadayada kwana kawiya. Noko yami kafa tuku.

Na tovanama nenei, ugunimi be fasekwimi Itifitei a kikinomana-nemiimiya. Na fasinei nofe kuyadayadanama kwana kitavikaviniya kami kwenava tova matatafuna si nenemiyai.”

Venuvisinatana Kana Kafa Viugū

21 Eketa Moses Isineni tokawakawa matatafusi i vakukusisiya keta i iyavisiya i bwaduwa, “Kwana niya keta sifi o gouti mwanavauna kwana gibokiya eketa ugunimi fasimiyai kwana munuya Venuvisinatana Kana Ka fasinei.

22 Vanekuwe dadana kwana nufwafwa keta ufaufa na bobonusi nenesiyai kwana nukutuva keta kawa kuniniusi be kuetasi kwana nuvidaodaōgona. Muka tamo aitevana numai ina kikinomana kana nivaniva nuwabuni.

23 Nuwabuna kawasasana nenei Yave Itifita ina nifanakwanikwaniyuwa keta Itifita ugunisi tamokatamokaōga nenesiyai, namoōga kayeusi ina nuvimatisiya. Atu tovanama ufaufa ina kitiya numa kasi kawa kuniniusi be kuetasi, yami numa ina venuvisinatanisiya. Mate kana kaetoōga abamei muka ina sawateweysi be ina kanasuna yami numai keta natunatumi namoōga kayeu ina nuvimateisi.

24 Nofe Venuvisinatana Kana Ka kwami keta natunatumi kwana kitavikaviniya kami kwenava fakwafakwa-vaōgasina.

25 Eketa tovanama kwana niya fwayafwayanama Yave i bwadudabedabiya ina venimiya nenei, kwana kitavikaviniya kami kwenava.

26 Tovanama natunatumi sina nutoniimiya Kanama kana givina fasinei,

27 kwana iyavisiya kwana bwaduwa, ‘Nofe o Venuvisinatana bwanaosena, Yave kana vimogumogu fasinei. Manatuwaina Itifita sinenei noko nuwabunana nenei, Yave yata numa i venuvisinatana. Itifita fiyagenagena namōga kayeu i nuvimatisiya eatu natunatuta i ofafafisiya.’” Tovanama Mosese i nusifufukōga, namōga matatafusi si koduwa keta Yave nenei si kodukoduwa.

28 Eketa avana Yave, Mosese keta Anoni i visimeisiya, naki maisemoka si muniiya.

Itifita Fiyagenagena Namōga Kayeu Si Mateya

29 Nuwabuna sinefouna nenei, Itifita fiyagenagena namōga kayeu matatafusi Yave i nuvimatekōgoisiya. Tufomu natuna kayeu vitana yana gabu ita viya, nenei i vibutuwa keta i sobuwa kana nivaniva finisina natuna kayeu deni sinenei nenei. Keta yota yomuyomu-menana natunatusi mikitufuwisi i nuvimatisiya.

30 Noko nuwabunana nenei tufomu yota yana tovisime keta Itifita kana matatafu namōga si kenovinisiya. Eatu numa tamokatamokāga sinesiyai o mate, na fasinei matatafusi si bwedibwaubwauwa.

31 Tamoka nuwabunana nenei tufomu Mosese keta Anoni i wenisiya eketa i iyavisiya i bwaduwa, “Yami sabu nukusi kwa kikinomana! Yaku fwayafwaya kwa teweyei be kwa nai Yave nenei kwa kodukodu avana kwa bwaduwuya maise.

32 Yami sifi, yami gouti keta yami bunumakau nukusi kwa vaisi be kwa nai. Eatu yami

Guyau yota nenei kwana kawakawanunuwa be ina sawanuwagabubuwikuwa."

33 Itifita namoisi fiyao Isineni si tuyakayakanisiya be sina venuniya. Si iyavisiya si bwaduwa, "Taki muka kwana nai, nao matatafuki kana matekoogā."

37 Fiyao Isineni kaesiayai Namesese si nōgokawawa keta si niya Sukoti. Namoāga o kasi yagwana 600,000 maise, eatu muka vivine keta fiyagenagena sita sawanatusi.

38 Namoāga yagwanisi tunisi yota Isineni si tuyanomwanisiya keta nukusi si niya. Yasi sifi be gouti keta bunumakau waumisi nukusi si niisiya.

39 Itifita namoisi yasi tuyakayakanai be si gisōgōgowa keta muka tamo kawasasa be biyawasa sita gidewadewa. Eketa causibi yafoyaafosí si unaniina. Noko nenei maneka muka nakana nutuva si kaguwana.

40 Fiyao Isineni si fakwa Itifita manamana kana yagwana 430.

Venuvisinatana Kana Ka Kana Ketaketa

43 Yave Mosese keta Anoni i iyavisiya i bwaduwa, "Venuvisinatana Kana Ka kana ketaketa nofe-maise. Muka tamo avi tene wagawaga ina kawiei.

44 Kami kaetōga gabai kwa kimwanisiya, kasi nufota sina kaniya eatu nauna nufifina sina viya.

45 Aviyaonana wagawaga sinemiyai keta yota yami tomudadava kwa fatifatisiya, muka sina kaniya.

46 Venuvisinatana gevagevana numanama sinenei kwa gidewadewiya, kwana kaniya. Muka

tamo viyona kwana kikinomanei menanai. Yota muka tamo seğana kwana kotoviya.

⁴⁷ Isineni kami matatafu Venuvisinatana Kana Ka kwana kawiiya.”

13

Gwadimonamona Namōga Kayeu Kana Tenesineina

¹ Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa,

² “Fiyagenagena namōga kayeu matatafusi kwana tenesinisiya fasikuwai. Matatafusi namōga kayeu keta yota yomuyomu mikitufuwisi matatafusi Isineni sinenei o Iyau fasikuwai.”

¹¹ Mosese fiyao Isineni i nusifufuwisiya i bwaduwa, “Kenani namoisi fwayafwayasiyai Yave ina niimiya naki avana yana bwadudabadaba fifiwanina i teniya kwami keta wāgawāgami nenesiyai maise. Tovanama Yave fwayafwayanama ina venimiya nenei,

¹² natunatumi kayeumi keta yota yomuyomu namōga mikitufuwisi kwana tenesinisiya. Matatafusi yomuyomu namōga mikitufuwisi o Yave fasinei.

¹³ Eatu kana fata doniki natusi namōga mikitufuwina fasinei, sifi mwanavauna nenei kwana nuvitamaniya. Taki doniki muka kwana nuvitamanei, nao kayona kwana kotoviya. Eatu natunatumi namōga kayeumi matatafusi kwana nuvitamanisiya.

14 Tova munina natunatumi sina nutoninuveumiya sina bwaduwa, ‘Ava uḡuna nofe ta fufufuniya?’ Kwana iyavisiya kwana bwaduwa, ‘Fafani Itifita nenei ta vitovikaetōga, eatu Yave yana fiwana utubasinei i kikinomana-nemiita.

15 Itifita tufomu katekatena i gua keta muka ita sawateweitea tana kikinomana. Na fasinei Itifita namoisi natunatusi kayeusi keta yomuyomu natunatusi mikitufuwisi matatafusi tamo nenei, Yave i nuvimatisiya. Noko uḡuna eketa yomuyomu natunatusi mikitufuwisi matatafusi ta vivibwanaoseisiya Yave nenei eatu fiyagenagena namoḡa kayeu matatafusi tana nuvitamanisiya.’

16 Nofe ita vikiyakiyaya vitana sisikufa nimamiyai maise keta yota tafakaimiyai. Uḡuna Yave yana fiwana utubasinei Itifitei i kikinomana-nemiita.”

20 Menana Sukoti si teweiya atu si niya menana Etami nenei si vikabaḡa fwayafwaya nunumonumona kafakainei.

21 Yave i viketanunisiya. Kuyadayada nenei busibusi vikoḡona-misimisinina i viviketanuna kunausi. Eatu nuwabuna nenei o kai noyana maise vikoḡona-misimisinina i viketanunisiya keta i vivikimayeta. Noko nenei eketa kasi fata kuyadayada be nuwabuna sina niniya.

14

Itifita Tufomu Isineni I Omunitawisiya

5 Tovanama Itifita tufomu biga i nowaniya vitana fiyao Isineni si dibwana, yana tovisime nukusi yasi

nuwanuwa i kaviniya keta si bwaduwa, “Avamasi venemokena ta fufuniya? Yo kata kaetoga Isineni ta gionoveisi si ninai.”

6 Eketa tufomu aviya kana waganusoni i gidewadewiya keta yota yana tonuaviya i visiya.

7 Waganusoni dewadewasiiga i givikasisiya kasi yagwana 600 i visiya, yota Itifita kana waganusoni matatafusi i visiya, waganusonisima tamokatamokaaga na kasi kaimatana nukusi.

8 Yave Itifita tufomu katekatena i giviguiya eketa fiyao Isineni i omunitawisiya, eatu tasike na yasi gasisi si niniya.

9 Itifita namoisi si omunitawisiya. Tufomu na yana osi keta waganusoni, waganusoni kasi tovidibwana keta yota tonuaviya kaeyai matatafusi si venukwavinisiya kana nivaniva Gibo Yabeyabenina kafakainei, menana Fi-ainoti niniunei si venuovisiya eatu fafaninei o menana Baani-sefoni. Nokomai fiyao Isineni si nifikawa kana tovai, Itifita namoisi si kikinomanisiya.

10 Tovanama fiyao Isineni matasi i kanakasiya, si kitisiya Itifita tufomu na yana tonuaviya nukusi si vavanenemiya niniusiyai. Matuta i gifofonisiya nenei si bwedisitasita Yave nenei.

11 Keta si odowa Moses nenei si bwaduwa, “O namaise, muka tamo kididiku Itifita nenei yo ku nemikiya wanakikaogowai kana vikamatemateya? Avamasi ku fufuniya nenekiyai? Ava fasinei Itifitei ku kikinomananemiyeiki?

12 Yawane Itifita ta fakwafakwa nenei ka iyaviwa ka bwaduwa, ‘Ku teneiki be ka fakwa naki ka vivikaetoga Itifita namoisi nenesiyai.’

Vikaetoġa o dewadewamataina yo vikamatemate wanakikaoġowai.”

¹³ Eatu Mosese i iyavisiya i bwaduwa, “Mu ka kwana matuta! Naki kwana misinimoka fakinina eatu kwana kitija namaise Yave ina gifafafaneimi. Itifita namoisi kimoki kwa kitikitisiya, muka yota kwana kita-savavineisi.

¹⁴ Yave ina nuaviya fasimiayi na fasinei kwana nigwanamoka.”

Isineni Namoisi Yasi Dibwana Gibo Nenei

¹⁵ Eketa Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Ava fasinei yo ku bwedibwedisitasita nenekuwai? Fiyao Isineni ku iyaveisi be naki si nimoka.

¹⁶ Eatu ya kiwana kuna ginakasiya keta gibo kuweyaina kuna tuniya be gibo ina kawiya atu sinefounei fwayafwaya kokoninei kwana tamana.

¹⁷ Itifita namoisi katekatesi ana giviguamokiya be sina venuomunitawimiya. Atu yaku vikaiwabu ana viya tovanama tufomu na yana tonuaviya, waganusoni yota waganusoni kasi tovidibwana ana vatanisiya.

¹⁸ Noko nenei Itifita namoisi sina sanamanikuwa vitana Iyau tauku Yave.”

¹⁹ Eketa Guyau kana kaetoġa abamei fiyao Isineni kunausi i niniya, eava i makaviniya kumunisi i misiniya. Yota busibusi vikoġona-misimisinina kunausi i makaviniya kumunisi,

²⁰ keta fiyao Isineni atu Itifita namoisi kasi kawasasai i misiniya. Tovanama i nuwabuna, busibusi kumanovana i gikikinomaniya Itifita namoisi nenesiyai eatu mayesina fiyao Isineni i tafisiya. Noko nenei fiyao Isineni keta Itifita namoisi muka

kasi fata be sina vikanenemi niniusiyai nuwabuna kana matatafu.

²¹ Mosese nimana i tuniya gibo kuveyaina, eketa Yave fonimana fifiwanina gagasei i vininitiya. Nuwabuna kana matatafu i sivenumasana keta gibo i katuuya atu fwayafwaya kokonina i kikinomana.

²² Gibo fafaninei fafaninei i nuvivaniya maise nabenabe eatu sinefounei fwayafwaya kokoninei si tamana.

²³ Eatu yota Itifita namoisi si omunitawisiya munitafwamokesiyai. Tufomu yana osi keta yana waganusoni yota waganusoni kasi tovidibwana si venukwavinisiya gibo sinefounei.

²⁴ Eatu muniyai yo tova kana fou ina vitetiya, kai noyana busibusi vikoġona-misimisina etanei, Yave i kitanusinowa Itifita tonuaviya nenesiyai keta i venuvibaubausiya.

²⁵ Yasi waganusoni kaesi i givigoyusiya eketa si dibwana-tukatuka. Eketa si bwaduwa, “Fiyao Isineni ta dibwaneisi! Yave i badiwaga Isineni fasisiyai keta i nunuaviita.”

²⁶ Tovanama fiyao Isineni si tamanakooġa, Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Nimau ku tunei gibo kuveyaina be ina makaviniya Itifita namoisi keta yasi waganusoni yota waganusoni kasi tovidibwana etasiyai.”

²⁷ Tovanama vanavana i kukusifuya, Mosese nimana i tuniya gibo kuveyaina keta gibo i nutamane-savaviniya kana kiviysi. Eketa Itifita namoisi nuwanuwasi be sina dibwana eatu Yave gibowai i vigavivinisiya.

28 Gibo i nutamane-savaviniya keta waganusoni be waganusoni kasi tovidibwana i kabwanisiya. Atu Itifita tonuaviya matatafumokesi Isineni si omunitawisiya gibo sinefounei, muka tamo mainigenigesi.

31 Tovanama fiyao Isineni si kitija namaise Yave yana fiwana utubasinei i saviviniya Itifita namoisi nenesiyai, Yave si omatumatutiya keta si vitumağaniya maisemoka yota kana kaetogā Mosese.

15

Mosese Yana Osedavadava

1 Noko muninei Mosese keta fiyao Isineni nofemaise si osedavadava Yave nenei.

“Yave ana osedavadaviya
uğuna yana kaiwabu i vanemataiya.
Yasi osi be kasi tovidibwana nukusi
gibowai i tewesobusobuwisiya.

2 Yave tanake yaku fiwana eketa i gifafafanikuwa fasinei,
a oseosedavadaviya.

Tanake yaku Guyau, ana daviya.
Tanake amaku yana Guyau, ana ginakasiya.

3 Yave o aviya kana kaimatana,
kana wawa o Yave.

4 Itifita tufomu yana aviya kasi waganusoni keta yana tonuaviya nukusi i tewesobuwisiya gibowai.

Tufomu yana tonuaviya tomatakaikai,

Gibo Yabeyabenina nenei i vigamomonisiya.

5 Gibo i kabwanisiya

eketa si kenogavivina ogodibu sifunei maise gabana.

6 Yave yo, kikikataiu
fifiwanamataina.

Yave yo, kikikataiweu
nifanifaiu ku venuuyaunyaunisiya.

7 Aviyaonana si vikaniyabiniwa ku vatanisiya
uğuna kwağā ku vanemataiya.

Keta ya kayokuğā busubusuwanina i tuyauyauniya
keta ku vikanayaunisiya vitana nimwau
sedovayana maise.

8 Niuğū kawasiveinei
gibo ku nuvivaniya.

Nefo nutanasagusagusi si misiniya fita maise.
Ogodibu sinefounei gibo i kokoniya.

9 Nifaiu i onavaneya,
'Ana omunitawisiya, keta ana tabisiya.

Yasi nogonogo matatafunana ana vitukuwiya,
nuwanuwaku aviyavana maise ana viya.

Yaku feto ana sinayaginiya
keta nimakuwai ana tuyauunisiya.'

10 Eatū kawasiveiu nenei
gibo i kabwanataunisiya.

Keta yoyo nutanasagusagusi nenesiyai
si gamomona gabana daunina maise.

11 Yave yo, mukamokena tamo avi guyau maise
kwağā!

- Aitevana tamo maise kwaḡa, dewade-wamokeu keta tafutafuu?
 Sina matutiwa keta sina daviwa uḡuna kiyakiyaya kafa nuwatabau ku gikikinomanisiya.
- 12** Kikikataiu ku tuniya keta nifanifaiu fwayafwaya i tononisiya.
- 13** Ya nuwagabubu fakwafakwa-vaḡasina nenei ya namonamoḡa ku tutuvisobusiya ku viketanunisiya, ya fiwana utubasinei ku viketanunisiya keta ku niisiya ya kafa fakwa tafutafuna nenei.
- 14** Bigau ina kewa nenei, mani kunuma namoisi sina akikinikuna na yasi matuta. Finisitiya namoisi matuta nakasina ina gifofonisiya.
- 15** Edomu kasi kaiwabu sina matutamoka. Yota Moabi kana toviketanuneina na yasi matuta sina akikinikuna. Kenani kana matatafu, matutai ina kafuwafuwaisiya.
- 16** Matatafusi matuta nakasina ina gifofonisiya. Yave yo, kataiu yana fiwana sina kitiya nenei, sina misinivaḡata vitana gabana maise, kana nivaniva kima ya namonamoḡa kana niunisiya, kana nivaniva namoikima vikaetoḡa nenei ku ketoyaukiya kana niunisiya.
- 17** Yave yo, kuna kanasunisiya be tauḡu ya koyai kuna vitoḡamenanisiya — menananama ku gibokiya be kuna fakwiya nenei,

- numanama   tafutafuna   tauḡu
                           ku omanafufuniya nenei.
- 18** Kwaḡa Yave ya namonamoḡa nenesiyai
                           kuna visime-vaḡata.”

Miniyami Kana Ose

19-21 Anoni nouna Miniyami tomatakawa, ki-nage kabesona nimanei i givikaviniya keta vivine matatafusi si muniya si kikinomana si nukinageya keta si vaḡa. Eketa Miniyami nofemaise i oseyo,

“Yave tana osedavadaviya
                           uḡuna yana kaiwabu i vanemataiya.
 Yasi osi be kasi tovidibwana nukusi
                           gibowai i tewesobusobuwisiya.”

Tovanama Itifita tufomu yana osi keta yana aviya kasi waganusoni yota kasi tovidibwana nukusi gibo sinenei si kanasuna, Yave gibo i viyewiya keta i kabwanataunisiya. Eatu Isineni namoisi o gibo sinenei atu fwayafwaya kokoninei si niya.

Ukowa Onaonana I Dewadewa

22 Mosesse fiyao Isineni i viketanunisiya keta Gibo Yabeyabenina si teweiya atu si kanasuna fwayafwaya nunumonumona kana wava Suwa nenei. Kuyadayada tonusifafaninama nenei si niniya eatu muka tamo ukowa sita nisāḡai.

23 Atu tovanama si kikinomana kabaḡa kana wava Manai nenei, ukowa si nisaiya. Eatu kayomunina o onaonana eketa muka yu kana nufota. (Na fasinei keta kabainama si weniya Manai.)*

---

* **15:23** Ibeniu fonasiyai *manai kana givina maise onaona*.

²⁴ Namoḡa si odowa Mosese nenei si bwaduwa, “Avana kata yumiya?”

²⁵ Na fasinei Mosese Yave nenei i bwedisitasita eketa Yave kai kafewina i visawaveniya. Tovanama i tewesobuwiya ukowai, ukowa i dewadewa.

Nokomai namoḡa yasi fakwafakwa fasinei Yave visime i venisiya be i anuvinuvisiya taki sina muniiya o muka.

²⁶ I bwaduwa, “Taki fonaku kwana nowanautuutuya keta yaku nuwanuwa kwana muniiya be yaku visime matatafunu kwana vifotuwisiya, nao visafwavinaḡasima Itifita namoisi a venisiya muka ana nemieisi nenemiyai. Uḡuna Iyau Yave kami togivibwina.”

²⁷ Noko muninei si nemiya menana Enimu nenei keta fonufonu 12 yota bodaboda kaisi 70 si nisaisiya. Nokomai ukowa kafakainei si vikabāga.

16

*Fwayafwaya   Nunumonumonei   Guyau
Kabwaga I Venisiya*

¹ Fiyao Isineni matatafusi Enimu si teweiya atu si niya fwayafwaya nunumonumona kana wava Sini nenei. Sini o Enimu keta koya Sainai kasi sinefouwai. Tovanama Itifita si teweiya, yamayamana tamokaḡa i kakaviya muninei, kuyadayada kana vi15 yamayamana kana vinuwa nenei si kikinomana nokomai.

² Yota nokomai matatafusi si odowa Mosese keta Anoni nenesiyai.

³ Si iyavisiya si bwaduwa, “Oiyoi. Yawane Itifita ka fakwafakwa nenei Yave ita nuvimatemekikiya nonowana. Nokomai toamataniqwanai gevageva

be kabwaga tuninatunina ka kakawayosa. Eatu kwa nōgokawawa-nemiikiya fwayafwaya nofe nunumonumonei be vitanona nenei matatafuki kana domunakoōga.”

⁴ Keta Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Ku vanenēga! Kabwaga abamei ana gininisawaiya fasimiyai. Kuyadayada tamokatamokāga namōga sina kikikinomana be kasi ketowavai kabwaga sina ooyuna na kuyadayadanama fasinei. Nofe ketaketanama nenei, ana anuvinuvisiya be ana kitiya taki yaku gisawakedana sina muniya o muka.

⁵ Oyuna ina niniya atu kuyadayada kana vi⁶ nenei sina oyuna-vāgata kuyadayada nuwesi fasisiyi keta sina gidewadewiya.”

¹¹ Eketa Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa,

¹² “Fiyao Isineni yasi odo a nowaniya. Ku iyaveisi, ‘Vanavana kusibanina nenei nao gevageva kwana kawa eatu nuwabuni nao kabwaga kwana kasiyuwa. Nokomai nuwatami ina kanabunabuya vitana Iyau o Yave yami Guyau.’ ”

¹³ Navinavinama nenei manuwa maise bunini nakanakasisi waumisi si nōgokanasuna keta kabaga si gikafufuya. Atu nuwabuni nao bunuva fwayafwaya i weibutiya.

¹⁴ Eketa tovanama bunuva i kokoniya, aviyavana yanayanana keta bigabigana vitana nafiya giyauyauneinana maise fwayafwayai i vidabodabowa.

15 Tovanama fiyao Isineni si kitiya, si bauwiya keta tututausi nenesiyai si vikanunutoniya si bwaduwa, “Nofe aviyavana?”

Mosese i iyavisiya i bwaduwa, “Nofe kabwaganama Yave i venimiya kwana kaniya.

16 Yave nofemaise yana gisawakedana i bwaduwa, ‘Namoḡa tamokatamokaḡa tauna yana ka kana ketowavai ita oyuna. Namoḡa tamokatamokaḡa ugunina fasisiyai ina oyuna naki bobonu nuwesi kasi naḡanaḡai.’ ”

17 Eketa fiyao Isineni Yave yana visime si muniiya. Tunisi si oyuna nakasina eatu tunisi o bobonu kunegitosiḡa.

18 Eatu tovanama si ketowava nenei, matatafusi naki kasi fata. Aviyaonana si oyuna nakasina o muka tamo ita tufo, yota aviyaonana bobonu kunegitosiḡa o naki kasi fata. Namoḡa ugunina tamokatamokaḡa naki kasi naḡanaḡai.

19 Mosese i iyavisiya i bwaduwa, “Muka tamo aitevana ina tenetuuwei kumana fasinei.”

20 Eatu fiyao Isineni muka yana bwadu sita muniyei. Tunisi si tenetuuwina i toḡanumasana kana nivaniva nuwabuni eketa mwatamwata si vimaiya keta i kuyuwa. Na fasinei Mosese namoḡa i nuwagoyowisiya.

21 Nuwabuni tamokatamokaḡa nenei matatafusi si ooyuna kasi ketowavai ka fasinei, atu tovanama vanavana i nunuinaina, tufotufo i kakabudaniya.

22 Kuyadayada kana vi6 nenei, namoḡa tamokatamokaḡa tauna fasinei yana oyuna kana

nāga i vivinuwiya i vanevaneyia bobonu nufunina kana nāga. Eketa Isineni kasi toviketanuneina matatafusi si nemiya Mosese nenei eketa yasi oyuanama fasinei si vinuwakatiya.

²³ Mosese i iyavisiya i bwaduwa, “Yave nofemaise yana visime. Kumana o viyawasi kana kuyadayada. Kuyadayadanama o Sabati tenetenesineinana Yave kana vifotu fasinei. Eketa taki aviyavana kuna vitakuya, nao ku vitakuya eatu taki kuna vitaviya o ku vitavai. Atu tufotufo matatafuna, kuna odewadewiya kana nivaniva nuwabuni.”

²⁴ Mosese yana visime nenei namōga yasi tuftufo si tenetuuwina kana nivaniva nuwabuni, atu muka ita kuyu o mwatamwata sita vimāgai.

²⁵ Mosese i iyavisiya i bwaduwa, “Kimoki nofe kabwaganama kwana kaniya ūguna kuyadayada nofe o Sabati tenetenesineinana Yave nenei. Kuyadayada kimoki muka tamo kabwaganama fwayafwayai kwana nisāgai.

²⁶ Kuyadayada 6 nenesiyai kwata ooyuna. Eatu kana vi7 nenei nao Sabati eketa muka tamo kuna nisāgai.”

²⁷ Eatu kuyadayada kana vi7 nenei namōga tunisi si kikinomana oyuna fasinei atu si venuokava.

²⁸ Keta Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Yaku gisawakedana be yaku visime kwa adibutoyotoyōgakaōgoweisi!

²⁹ Kwana tukuya vitana Sabati o Iyau Yave a venimiya. Na fasinei kuyadayada kana vi6 nenei bobonu kana nāga i vifofwiya ebe kuyadayada nuwesi ina givikavinimiya. Kuyadayada kana vi7 nenei tamokatamokāga yana vadai

ina toamataganigwana eatu muka ina kikinomana ina oyuna.”

30 Na uğuna kuyadayada kana vi7 nenei namoğga si viyawasiya.

31 Fiyao Isineni kabwaginama si weniya mana.*

35 Fiyao Isineni mana si kanikaniya manamana 40 sinenei kana nivaniva Kenani kana nabaonota nenei si kikinomana, fwayafwayanama nenei sina vimenana.

17

Guwakaukuna Nenei Ukowa I Ketosiwağga Ginağanağga 20:1-13

1 Fiyao Isineni matatafusi fwayafwaya nunumonumona kana wava Sini si teweiya keta si toğavenudadana Yave yana visimeyai. Nefidimu nenei si vikabağga eatu muka tamo ukowa kafa yu.

2 Na fasinei namoğga si vikawabwadubwaduwa Mosesee nenei si bwaduwa, “Ukowa kwa veneiki ka yuwa!”

Eatu i kawafatisiya i bwaduwa, “Ava fasinei ta vivikawabwadubwadu? Ava fasinei Yave kwa aanuvanuvai?”

3 Eatu namoğga kayosi i nusonimoka eketa Mosesee nenei si odowa si bwaduwa, “Ava fasinei Itifitei ku kikinomana-nemkiyeiki? Omasi natunatuki be yama yomuyomu nukusi kayonusoniyi kuna nuvimatikiya!”

4 Eketa Mosesee Yave nenei i bwedisitasita i bwaduwa, “Avamasi ata savivinei namoğasima

---

16:31 Ginağanağga 11:7,8   * **16:31** Ibeniu fonasiyai *mana kana nowanowana maise Nofe aviyavana?*   **16:35** Yosuwa 5:12   **17:1** Ginağanağga 20:2-13

nofe nenesiyai? Tova kabegomokena gabanai sina fonufonukuwa.”

⁵ Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Isineni tokawakawa aviyesi kuna ovisiya keta kiwananama ku kanuwiya ukowa Naeni, kuna viya be namoḡa kunausi kwana niya.

⁶ Koya Sainai* nenei kunauḡu guwakaukuna etanei ana misimisiya. Na guwakaukunana kuna naviya keta ukowa ina ketosiwaḡa ebe namoḡa sina yuwa.” Eketa Isineni tokawakawa matasiyai Mosese i saviviniya.

⁷ Fiyao Isineni Mosese nenei si vikawabwadubwaduwa yota Yave si anuvanuviya tovanama si bwaduwa, “Yave kita nukusi o muka?” Na uḡuna kabainama i weniya Masa† keta Meniba.‡

Isineni Atu Ameneke Nukusi Si Vikamunumunuwa

⁸ Fiyao Isineni yawane Nefidimu nenei si fakwafakwa, atu Ameneke namoisi si nemiya keta si vibutusiya.

⁹ Eketa Mosese Yosuwa i iyaviya i bwaduwa, “Yata namoḡa kuna gibokisiya ebe sina niya Ameneke namoisi nukusi sina nuaviya. Kumana kiwananama Guyau i iyavikuwa ana uniya, ana givikaviniya keta nukusi koya etanei ana misiniya.”

¹⁰ Eketa namaise Mosese i iyaviya maise, Yosuwa i saviviniya eketa Ameneke tonuaviya nukusi si nuaviya. Na tovanama nenei Mosese be Anoni keta Une si vaneya koya etanei.

* **17:6** Ibeniu fonasiyai *Onebi*, *Sainai* kana wava kana vinuwa. † **17:7** Ibeniu fonasiyai *Masa* kana givina maise anuvanuva. ‡ **17:7** Ibeniu fonasiyai *Meniba* kana givina maise vikawabwadubwadu.

11 Tovanama Mosese nimanei kiwana i giginakasiya, Isineni tonuaviya nifanifaisi si fifiwanateweisiya. Atu tovanama kataina si seğaseğakamekameya be nimana si sobusobuwa, nao Ameneki tonuaviya si oomanimaniniya.

12 Mosese kataina si dauna keta kasi ginakata i bauwiya. Na fasinei Anoni keta Une gabana si teniya Mosese sifunei eketa i nuvitoğā. Eatu tamo i misiniya kukikikataina yota tamo kukikimawana, eketa nimana si katunakata kana nivaniva vanava i sonuwa.

13 Noko nenei Yosuwa Ameneki tonuaviya i vatanisiya.

18

Yeteno Mosese I Venufotiya

1 Mosese kawana amasi Yeteno, Midiyani kasi guyau kana tovibwanaose, i biganowana iba matatafunu avana Guyau i saviviniya Mosese keta fiyao Isineni fasisiyai yota namaise Itifitei i kikinomana-nemeyeisi.

5-6 Tovanama Mosese i vikabağā Guyau yana koya nenei fwayafwaya nunumonumonei, Yeteno yana kisuya i vininitiya Mosese nenei i bwaduwa, “Kawau keta natunatuu namoğā nasi nuwa nukusi ka nenemiya kana venufotiwa.”

7 Tovanama si kikinomana, Mosese nawana i venufotefotiya keta i koduwa i viyuiya. Si vikanunutoniya si bwaduwa, “Namaise, dewadewau?” Eyo si kanasuna Mosese yana vadai.

8 Mosese nawana iba matatafunu i nusifufuwiya avana Yave i saviviniya Itifita tufomu keta yana

namonamoġa nenesiyai, fiyao Isineni kasi gifafafana fasinei. Yota i nusifufuwiya namaise namoġa dauna si kamukonisiya ke'ta tofwanei eatu namaise Yave i gifafafaneisi.

⁹ Yeteno i sebobowa tovanama i nowaniya, iba dewadewasi matatafusi Yave i savivinisiya fiyao Isineni fasisiyai tovanama i gifafafanisiya Itifita namoisi nimasiyai.

¹⁰ Yeteno i bwaduwa, “Yave a daviya uġuna i gifafafanimiya Itifita namoisi keta tufomu nenesiyai. Venemokena! Fiyao Isineni i gifafafanisiya Itifita namoisi nimasiyai.

¹¹ Nofe kakimokimokima tu naki a sanamaniya venemokena, gewa Yave tanake fifiwanamokena muniyai yo guyau matatafusi namoġa si kodukoduwa nenesiyai, uġuna Itifita yasi vitoagoyogoyo keta yasi viibakaokaōgo nenei yana namonamoġa i gifafafanisiya.”

Yeteno Moses I Oniya

Visime Nuvinavinana 1:9-18

¹³ Tovanama tova i kakatakiya, Moses i nunuvitōġa kafa nuesana kana kivi nenei keta namoġa unau-nasi nukusi yasi avigwawigwaeġa i vanevaneneisiya. Si misimisiniya nuwabuni keta si fotafota kana nivaniva nuwabuna.

¹⁴ Tovanama Yeteno i kitija Moses iba matatafunu i savisaviviniya namoġa fasisiyai, i iyaviya i bwaduwa, “Avamasi nofe ku fufufuniya namoġa fasisiyai? Namaise yo savivina nofe ku ookeyei, eyo namoġa matatafusi nuwabuni si misimisini kana nivaniva nuwabuna?”

¹⁵ Moses i nufata nenei, “Nofemaise a savisaviviniya uġuna namoġa si nenemiya

nenekuwai be sina sanamaniya avana sita fufuniya
Guyau yana nuwanuwa maise.

¹⁶ Tovanama namōga nasi nuwa
sina avigwavigwaēga, sina nemiya nenekuwai eketa
iyau a vivinuwadadaniya nasi nuwa nenesiyai
aitevana o dawaniniina, eketa Guyau yana
gisawakedana keta yana visime a iyaiyavisiya.”

¹⁷ Yeteno i iyaviya i bwaduwa, “Nofemaise muka
dewadewana.

¹⁸ Savivina nofe daunamokena eketa muka
kana fata kuna okeyekeyei. Ya namonamōga
nukusi tututaumi yawasimi kwa weiweikanatuya.

¹⁹ Ku vanenēga, atu bwaduovivita ana veniwa
keta Guyau kwāga nukusi. Kwāga ka nufota
be namōga yasi nusuyai kuna misiniya be Guyau
kuna nusifufuviya namōga yasi avigwavigwaēga
fasinei.

²⁰ Kwāga kuna visawavenena namōga nenesiyai
Guyau yana gisawakedana keta yana visime.
Yota kuna givisawakedana yasi fakwafakwa yota
namaise sina fufuna kana matanabobotai.

²¹ Eatu yota namōga tunisi tosanamana
kuta vinuwadadanisiya sabu matatafusi
sinesiyai kuta gibokisiya ebe namōga nenesiyai
sita vitovisimeya. Tunisi 1,000 namōga nenesiyai
sita vitovisimeya, tunisi 100, tunisi 50 eketa tunisi
10. Namoisima kuta gibokisiya o tasike Guyau kana
tovifotu, yota tasike yami tumāgana nenesiyai
eketa yota tasike muka tovitutusebaseba
sina fonaoḡoveisi.

²² Tova matatafuna tasike sita vivinuwadadana
namōga yasi avigwavigwaēga fasisiyai. Keta
avigwavigwaēga nakanakasisi sita nemisiya

neneweу eatu meyameyanisi o tututausi sita gidawaniniisiya. Dauna sina unavivitiwa be neneweу ita meyameyana.

²³ Taki nofemaise kuna saviviniya, Guyau ina viketanuniwa keta muka yawasiu ina kanaonosiya ebe namoּga nofe matatafusi keiya nenei sina makavina yasi numai."

²⁴ Mosese nawana yana bwadu i nowaniya eketa avana i bwaduwuya maise, matatafunu i saviviniya.

²⁵ Fiyao Isineni kasi matatafu sinesiyai tosanamana i gibokisiya be namoּga nenesiyai sina vitovisimeya. Tunisi 1,000 namoּga nenesiyai si vitovisimeya, tunisi 100, tunisi 50 eketa tunisi 10.

²⁶ Tovisimesima tova kana matatafu si vivinuwadadana namoּga yasi avigwavigwaeּga fasisiyai. Avigwavigwaeּga daudaunisi si nenemiisiya Mosese nenei eatu nama meyameyanisi o tututausi si vivinuwadadanisiya.

²⁷ Eyo Mosese nawana i vioyoowiya eketa Yeteno i makaviniya yanafafaniyai.

19

Yave Tauna I Gikikinomaniya Koya Sainai Nenei

² Fiyao Isineni Nefidimu nenei si noּgokawawa keta si niya fwayafwaya nunumonumona kana wava Sainai nenei. Nokomai koya Sainai uּgunei si vikabaּga.

³ Keta Mosese i vaneya koyai ebe Guyau nukusi sina vikaninisaga fasinei.

Koya nenei Yave i bwauwa Mosese nenei keta i iyaviya be fiyao Isineni, Yakobo susukwana, ina iyavisiya ina bwaduwa.

4 “Kwami tututaumi naki kwa kitiya avana a saviviniya Itifita namoisi nenesiyai, eketa namaise a unimiya vitana manubutu fefesiysi natusi sita noğovenevenei maise eketa a nemiimiya nofemai nenekuwai.

5 Taki yaku bwadu kwana muniisiya be yaku dedeni muka kwana yasei, nao kwami yaku namonamoğga. Iyau yaku fwayafwaya matatafunu, eatu namoğga matatafusi nenesiyai kwami ana gibokimiya ebe kwami Iyau yaku nogonogofou.

6 Kwami kwana vitovibwanaoseya fasikuwai eketa kunumimi tenetenesineinana Iyauğga fasikuwai. Naki maise fiyao Isineni kuna nusifufuwisiya.”

7 Eketa Mosese koyei i sobuwa keta namoğga kasi tokawakawa i katuvivisiya, eketa iba matatafunu avana Yave i visimeiya maise i nusifufuwisiya.

8 Eketa namoğga matatafusi tamo nenei si nufata si bwaduwa, “Iba matatafunu Yave i bwaduwisiya maise kana saviviniyi.” Keta namoğga yasi nufata Mosese i bwaduwe-kikinomaniya Yave nenei.

9 Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Busibusi badobadonei ana nemiya neneueu keta ana nusifufuwa be namoğga fonaku sina nowaniya ebe tova matatafunu sina vivitumağaniwa.”

Tovanama Mosese i bwaduwe-kikinomaniya namoğga yasi nufata Yave nenei,

10 Yave i iyaviya i bwaduwa, “Ku sobu namoğga ku oviviteisi be kimoki keta kumana tututausi

19:5 Visime Nuvinavinana 4:20, 7:6, 14:2, 26:18, Taitusi 2:14

19:5 1 Fita 2:9   **19:6** Kenokita 1:6, 5:10

sina givieyaeisiya ebe nenekuwai sina kodukoduwa. Kasi nuya sina kigonagona,

11 keta sina gidewadewa kuyadayada kana vitonu fasinei. Kuyadayadanama nenei Iyau Yave ana sobunemiya koya Sainai etanei namai namōga matatafusi kana fata sina kitikuwa.

12 Koya kuna gikotovafanakwaniuwiya ebe namōga muka sina vavisiniya. Kuna gimatakawisiya kuna bwaduwa, ‘Matami ina fekuwa! Muka kwana vane koyai o muka koya uguna kwana givikavina-nuvanuvai. Aitevana koya ina givikaviniya, sina nuvimatiya.

13 Taki namōga o yomuyomu viketofota ina vavisiniya, muka kwana gisikoniya eatu gabana o iyo nenei kwana nuvimatiya.’ Eatu tovanama yuveyuve* ina tuniya nubwayouna keta kayona nakasina kwana nowaniya, na naki namōga sina vaneya koyai.”

14 Eketa Mosese koyei i sobunemiya keta namōga i iyavisiya be tututausi sina givieyaeisiya ebe Guyau nenei sina kodukoduwa fasinei, eketa kasi nuya si kigonagona.

15 Mosese i iyavisiya i bwaduwa, “Kuyadayada kana vitonu fasinei kwana gigidewadewa eatu kimoki keta ina niya noko tovanama nenei, muka kwana vimomona.”

16 Kuyadayada kana vitonu kana nuwabuni nenei, i nukanikanitana keta i kisinananamanamana, eketa busibusi badobadona i kenokikinomana koya etanei eketa yuveyuve kayona nakasina

19:12 Ibeniu 12:18-20   * **19:13** Fiyao Isineni sifi ketuketuna kana viogonāganagā si viya yasi yuveyuve.   **19:16** Kenokita 4:5

19:16 Visime Nuvinavinana 4:11,12

venemokena si nowaniya. Namoḡa matatafusi kabaḡai si fakwafakwa, na yasi matuta si akikikinikuna.

¹⁷ Yasi kabaḡai Mosese i viketanunisia eketa koya uğunei si misiniya be Guyau nukusi sina vikaninisaḡa.

¹⁸ Koya matatafuna siyou i gaubodiya uğuna Yave i sobuwa koya etanei kikanakanata nenei. Siyou i vaneya vitana kufuna kana siyou kunukubana maise keta koya matatafuna i kayufeyufiya.

¹⁹ Yuveyuve kayona i ninakanakata. Mosese i nusifufuwa keta Guyau i vinowaniya kanitana maise.

²⁰ Yave i sobunemiya koya Sainai etanei keta Mosese i weniya i bwaduwa, "Ku vanenemai wekamai," eketa Mosese i vaneya koya etanei ebe Yave nukusi sina vikaninisaḡa.

20

Visime 10

Visime Nuvinavinana 5:1-21

¹ Eketa Guyau gisawakedana nofe matatafuna namoḡa i venisiya.

² "Iyau Yave yami Guyau, Itifita nenei kwa vitovikaetoḡa atu a kikinomana-nemiimiya.

³ Mukamokena tamo avi guyau nenei kwana kodukodu naki kaku kisimokeku.

⁴ Mukamokena tamo aviyavana abamai o fwayafwayai o ukowa sinenei fwayafwaya sifunei kasi fusafusa maise, kwana kifufunavikuvikukuneina fasimiysi.

5 Mukamokena kaetutumi kwana viketogunisi be kwana kodukodu nenesiyai. Uğuna Iyau Yave yami Guyau o muka ata sawateweeyeimi be mani guyau nenesiyai kwana kodukodu. Tasike aviyaonana sina adibutoyotoyoikuwa, nao ana vimatadawanisiya yota maise ina niya natunatusi, wağawağasi keta iteitesi nenesiyai.

6 Eatu taki kwana nuwagabubuwikuwa be yaku visime kwana muniisiya, nao yaku nuwagabubu fakwafakwa-vağasina nenemiyai be yota susukwami nenesiyai, muka ina kakavei.

7 Mukamokena kaku wava kwana viibakaokaoğowi. Taki aitevana kaku wava ina viibakaokaoğowi, Iyau Yave yami Guyau ana vimatadawaniya.

8 Kuyadayada Sabati kwana vifotuwiya keta kwana tenesiniya fasikuwai.

9 Kuyadayada 6 nenesiyai kwana mudadava,

10 eatu kuyadayada kana vi7 o Sabati kana kuyadayada, tenetenesineinana Yave yami Guyau fasikuwai. Kuyadayadanama nenei mukamokena tamo aitevana ina mudadava — maise kwami, natunatumi, kami kaetoğga, yami yomuyomu keta yota aviyaonana yauyauna yamifafaniyi si fakwafakwa.

11 Uğuna kuyadayada 6 nenesiyai Iyau Yave abama, fwayafwaya be gibo keta yota iba matatafusi sinesiyai a fufunisiya, eatu kuyadayada kana vi7 nenei a viyawasiya. Na fasinei Iyau Yave

20:5 Yauna 34:6,7, Ginağanağga 14:18, Visime Nuvinavinana 7:9,10

20:7 Visime Tafu 19:12   **20:8** Yauna 16:23-30, 31:12-14   **20:9** Yauna 23:12, 31:15, 34:21, 35:2, Visime Tafu 23:3   **20:11** Kabikona 2:1-3, Yauna 31:17

kuyadayada Sabati a sawanuwagabubuwiya keta a tenesiniya fasikuwai.

- 12** Amamami keta ayoayomi kwana vifotuwisiya ebe fwayafwayanama Iyau Yave yami Guyau a venivenimiya nenei, kwana fakwa yawasimi nubwayouna.
- 13** Mukamokena aitevana tamo kwana nuvimatei.
- 14** Mukamokena aitevana tamo kawana kwana mataveyei.
- 15** Mukamokena kwana gikuma.
- 16** Mukamokena unafafanimi fasinei kwana meyanonoweisi.
- 17** Mukamokena unafafanimi tamo yana numa kwana kitanyadigei. Mukamokena kawana kwana kitanyadigei o kana kaetoğā o yana yomuyomu-menana o taki tamo yana aviavana.”

21

Givigoyo Kana Visime

12 Yota Yave yana sifufu i nusaviya i bwaduwa, “Taki tamo aitevana namoğā tamo ina munuya be ina mateya, na gwadinama kwana nuvimatiya.

13 Atu taki ina nuvimate-bauwiya, nao yana

20:12 Visime Nuvinavinana 27:16, Madiu 15:4, 19:19, Maka 7:10, 10:19, Nuke 18:20, Efeso 6:2,3   **20:13** Kabikona 9:6, Visime Tafu 24:17, Madiu 5:21, 19:18, Maka 10:19, Nuke 18:20, Noma 13:9, Yemesa 2:11   **20:14** Visime Tafu 20:10, Madiu 5:27, 19:18, Maka 10:19, Nuke 18:20, Noma 13:9, Yemesa 2:11   **20:15** Visime Tafu 19:11, Madiu 19:18, Maka 10:19, Nuke 18:20, Noma 13:9   **20:16** Yauna 23:1, Madiu 19:18, Maka 10:19, Nuke 18:20   **20:17** Noma 7:7, 13:9   **21:12** Visime Tafu 24:17   **21:13** Ginağanağā 35:10-34, Visime Nuvinavinana 19:1-13, Yosuwa 20:1-9

dewadewana fasinei ina dibwana keta ina niya menananama ana vinuwadadaniya nenei.

14 Eatu taki tamo namōga waina ina fufuniya keta ina nuvimatiya, keta taki kafa vikanakoōga bwanaosena kana didīga ina odibwadibwaniya kana gifafafana fasinei, kwana sinakanikaniya keta kwana nuvimatiya.

15 Taki tamo aitevana amana o ayona ina munusiya, na gwadinama kwana nuvimatiya.

16 Taki tamo aitevana namōga tamo ina gikumiya keta ina vikimwaneiiya o yawane ina gigivikaviniya eatu kwana nisaiya, na gwadinama kwana nuvimatiya.

17 Taki tamo aitevana ina vikanatafutafuwa amana o ayona nenesiyai, na gwadinama kwana nuvimatiya.”

22

Visime Yami Fakwafakwa Fasinei

16 Yota Yave yana sifufu i nusaviya i bwaduwa, “Taki avi namōga tutubonona nekāgaba muka tamo kana sawagifoteina ina banuwiya, nao ina nogonogoova keta ina vikawaniya.

17 Eatu taki gumayogu amana namōganama ina dibutoyoziya, nao namōganama gabana nenei ina nogonogoova gumayogu amana ina veniya ūguna gumayogu naki i banuwiya.

18 Taki avi gumayogu ina viviyafuneya, nao kwana nuvimatiya.

19 Taki avi namōga tamo yomuyomu ina vimomoniya, na gwadinama kwana nuvimatiya.

20 Taki tamo aitevana muka Iyūga Yave nenekuwai ina vibwanaose atu tamo mani guyau nenei ina vibwanaoseya, na gwadinama kwana nuvimatiya.

21 Mukamokena tamo teneyauyauna kwana vitoagoyogoyowei o kwana viibakaokaoḡowei, ūguna kwana tukuya kwami yota Itifita nenei kwa viyauyauna.

22 Mukamokena vivinekwafukwafuna keta natūgaeda kwana vitoagoyogoyoweisi.

23 Taki kwana vitoagoyogoyowisiya be sina bwedi-kikinomana nenekuwai ovivita fasinei, Iyau Yave o venemokena ana vinowanisiya eketa ana ovivitisya,

24 yota taki yaku kayokūga ina kikinomanamoka, nao fetowai ana nuvimatimiya. Nokomai kakawami sina kwafuna yota natunatumi sina vinatūgaeda.

25 Taki yaku namonamōga goyogoyo nenesiyai gabana kuna tuniya, muka gabana tokavenena maise kuna fufuna be ina giviyewai na kana tunani.

26 Taki unafafaniu gabana kuna veniya nao kana kwame ina veniwa. Kwamenama o yana bwadudabadaba neneueu vitana gabananama yawane ina fatasavaviniya. Eatu taki gabana muka ina venufatai nao kana kwamenama kuna viyewiya muniyai yo vanavana ina sonuwa.

22:19 Visime Tafu 18:23, 20:15,16, Visime Nuvinavinana 27:21

22:20 Visime Nuvinavinana 17:2-7   **22:21** Yauna 23:9, Visime Tafu 19:33,34, Visime Nuvinavinana 24:17,18, 27:19   **22:25** Visime Tafu 25:35-38, Visime Nuvinavinana 15:7-11, 23:19,20

22:26 Visime Nuvinavinana 24:10-13

27 Na naki kana gananavama nonowana i vivisoḡowiyya. Aviyavana tamo ita banuwiyei nuwabuna? Taki muka kuna viyewai be ina bwedi-kikinomana nenekuwai ovivita fasinei, nao ana vinowaniya uḡuna Iyau tosineganigani.”

23

Visime Dawaniisi

1 Yota Yave yana sifufu i nusaviya i bwaduwa, “Mukamokena tamo sifufu vikanonono kuna yaunei mani namoḡa fasisiyai. Mukamokena tamo kuna vikanonono tonuvisi naunei be togoyona kuna ovivitei.

2 Tovanama namoḡa sabu goyona sina savisaviviniṣiya, mukamokena tamo kuna avikuvikukuneisi. Tovanama mani namoḡa sina vivakanononowa vifonayau kana tovai, mukamokena kuna vikanonono maise tasike. Mukamokena ketaketa dawaniniisi kuna nutautaunisi fufunasima nenesiyai.”

24

Fiyao Isineni Yave Yana Dedeni Si Katuviya

3 Moses i niya keta visimesima matatafunu Yave i veniya, namoḡa i iyavisiya. Matatafusi tamo nenei si vinowana si bwaduwa, “Ika! Avana Yave i bwaduwisiya maise matatafunu kana saviviniṣiya.”

4 Eketa Yave yana visime matatafunu Moses i vigiriwisiya.

Kuyadayada kana vinuwa nenei, nuwabunimokeyai i misiniya keta didiḡa i didiiya

koya uğunei. Yota Isineni fasekwa 12 i naisiya keta gabana 12 nakanakasisi i vimisiniisiya.

5 Muniyai Isineni sinesiyai tufunakata i visimeisiya si niya keta yomuyomu si nuvimatisiya keta si vibwanaoseina vikanakooğa bwanaosena. Yota tunisi bunumakau namoğa mwanaavausi si vibwanaoseina keiya bwanaosena Yave nenei.

6 Mosese yomuyomu ufaufasi tunina i viya keta kaboma nenesiyai i kisiwağatotoğā. Eatu tunina o kafa vikanakooğa bwanaosena kana didiğā i nuseuseuniya.

7 Eketa dedeni kana nufunufu kikikuwana i viya i gınağanaiya atu namoğa si nowana keta si bwaduwa, “Iba matatafunu Yave i bwaduwisiya, kana savivinisiya keta kana muniisiya.”

8 Keta Mosese ufaufa na kabomisi i visiya keta namoğa i nuseuseunisiya. I bwaduwa, “Tovanama visime nofe Yave i venimiya, yana dedeni i fufuniya kwami nukusi keta ufaufa nofe kwa kitakitiya o naki i givifakiniya.”

12 Eketa Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Ku vanenemai nenekuwai koyai be nofemai kuna fotafota. Yaku visime keta gisawakedana a viginiwisiya gabana beyabeyasi nenesiyai, ana veniwa kuna visawavenena namoğa nenesiyai be sina muniisiya.”

13-14 Mosese keta kana toovivita Yosuwa nukusi si gidewadewa vane fasinei eatu tokawakawa i iyavisiya i bwaduwa, “Nofemai kwana fotifotikiya kana nivaniva kana makavinikiya. Taki tamo

aitevana nukusi sina avigwavigwaēga, Anoni keta Une nukusi kwana gidawadawaniniya.” Moses keta Yosuwa si misiniya keta Moses Guyau yana koya i vaneiya.

15 Tovanama Moses i vaneya, busibusi koya i sōgotauniya.

16 Yave yana mayesina matakikikwanena i sobuwa koya Sainai etanei. Busibusi koya i sowiya kana nivaniva kuyadayada 6, eketa kana vi7 nenei busibusi sinenei Yave Moses i bwauwiya.

17 Tovanama fiyao Isineni matasi i vaneya, Yave yana mayesina matakikikwanena si kitija kana kitakita vitana kai nakasina ita nununūga maise koya etanei.

18 Eketa tovanama Moses koya i vaneiya, busibusi sinenei i kanasuna keta nokomai i fakwa kuyadayada 40 keta nuwabuna 40.

25

Guyau Moses i iyaviya be nogonogo tunisitunisi nenesiyai namōga sina kavenenakaōgowa ebe ina ovivita Guyau yana Vada Tafutafuna kana kiyona nenei.

Guyau Yana Vada Tafutafuna

8 Yave Moses i nusifufuviya i bwaduwa, “Namogā yaku Vada Tafutafuna sina yoniya ebe kasi kawasasai ana fakwa.

9 Vada Tafutafuna kwana yoniya na kana nogonogo matatafunu yaku nuwanuwai ana visawaveniwa maise.”

*Dedeni Kana Koni**Yauna 37:1-9*

10 Yota Yave yana sifufu i nusaviya i bwaduwa, "Namōga koni sina fufuniya kai kana wava akasiya nenei. Kana fwafwa kana nubwayou kana niva o 110 senitimita, kana nafanafa kana niva o 66 senitimita eketa yana vivivane kana niva o 66 senitimita.

11 Gonudi-keyakeyana nenei sinena be kwauna kuna vitauniya eketa gonudi nenei kuna okanikanibubuna-fanakwaniuwiya.

12 Nowanowa nufunina vigonudisi kuna fufunisiya keta koni kaenei nuwesi nowanowa fafaninei yota nuwesi fafaninei kuna vikanafwatafwataogonisiya.

13 Akasiya kai nenei kewa kuna tasisiya keta gonudi nenei kuna vitaunisiya.

14 Nowanowa koni kafakainei kewa kuna ketokwanisiya ebe nenesiyai kwana uniiya.

15 Kewa o nowanowa sinesiyai sina fakwa eatu muka kwana nusoniyagina.

16 Tovanama gabana nuwesi beyabeyasi nenesiyai yaku visime 10 viviginiwisi ana veniwa, koninama nenei kuna totoisiya.

17 Koni kana gudu gonudi-keyakeyana nenei kuna fufuniya kana fwafwa kana nubwayou kana niva o 110 senitimita keta kana nafanafa kana niva 66 senitimita.

18-19 Eketa kifukifufuna nuwesi na gefesi kasi wava senabimu, gonudi nenei kuna tutuvikuvikukunisiya eketa kuna givifotisiya kana gudu nenei ebe kuna nutamokisiya.

Gudu bwatanei bwatanei senabimu nuwesi kuna tenisiya.

20 Fefesi sina katataḡa kunausi eketa gudu sina nukovataniya. Gudu bwatasiyai sina vikasaḡasaḡa ebe sina kitasobuwa gudu kuweyaina.

21 Eketa koni etanei gudunama kuna teniya eatu sinenei o gabanisma beyabeyasi nenesiyai yaku visime 10 viviginiwisi ana veniwa, kuna totoisiya.

22 Dedeni kana koni kana gudu etanei eatu senabimu kasi sinefouwai, nokomai ana nisaiwa eketa yaku visime matatafunu Isineni fasisiyai ana veniwa.”

Guyau yota Moses i iyaviya namaise sonama tunimokena kana kiyona fasinei, be kafa guvima-madi kana didiḡa gonudi nenei ina fufuniya, eketa ki-mayeta yana kafa misini vigonudina vinaḡaṇaṇanina ina fufuniya be kimayeta 7 kasi kafa dawana fasinei. Yota i iyaviya Moses namaise Vada Tafutafuna ina vimisiniyei keta sinenei nuya nenei ina sifaonosiya ebe totomu nuwesi eyo ina kanififiya. Yota i iyaviya be yomuyomu kasi kafa vikanakooḡa bwanaosena kana didiḡa ina fufuniya kainumu kana wava bonon-isi nenei yota kaboma nakasina kafa katumimi.

28

Tovibwanaose Kasi Nuya

Yauna 39:1

1 Yave yana sifufu i nusaviya Moses nenei i bwaduwa, “Nofe tova tawaḡau Anoni na natunatuna namoḡa kuna wenevakukusisiya — Nadabi, Abiu, Eneyesa eketa Itama. Tasike

fiyao Isineni nenesiyai a vinuwadadanisiya be sina vitovibwanaoseya be sina vikaetoikuwa.

² Nuya tafutafusi kuna suyakafukafusiya tawağau Anoni fasinei ebe tovanama ina kotonisiya nenei, kana kita ina kikinomana eketa namoğga sina vifotuwiya.

³ Gikifukifu kana tosanamana matatafusi nuwatasuyasuya a venisiya, namoisima kuna wenisiya. Tovibwanaose kana nuya sina fufunisiya Anoni fasinei keta kuna tenesiniya ebe tanake ina vitovibwanaoseya be ina vikaetoikuwa.”

31

Guyau Yana Vada Tafutafuna Kana Tokiyona *Yauna 35:30–36:1*

¹ Eketa Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa,

² “Ku nowaniya! Yuda fasekwina nenei, Uni natuna atu Une wağana kana wava Besanenu a gibokiya.

³ Eketa Kanunuku nenei a vimaiya keta kana kakavenena be nuwatasuyasuya yota iba matatafusi kasi gikifukifu kana sanamana a veniya.

⁴ Ebe kana fata gonudi, siniva eketa bononisi ina ginivavisiya,

⁵ yota kana fata gabana ina kikawavikuvikukuna keta ina kabubunisiya kafa okanikanibubuna fasisiyai, eketa yota kai ina katasi-vikuvikukuna. Kana kakavenena dewadewana nenei mudadava nofe matatafuna ina savivinisiya.

⁶ Dani fasekwina nenei kana toovivita a gibokiya Ooniyabi Aisamaki natuna. Eketa yota matatafusi toginiginivava kasi kakavenenenanama

a venisiya ebe iba matatafusi a visimeiwa maise sina fufunisia.

- ⁷ Yaku Vada Tafutafuna,
dedeni kana koni
keta koni kana gudu koni etanei,
eketa yota yaku Vada Tafutafuna kana no-
gonogo matatafuna
- ⁸ maise sonama na kana nogonogo,
kimayeta gonudi keyakeyana yana kafa misini
na kana nogonogo matatafuna,
kafa guvimamadi kana didiga,
- ⁹ kafa vikanakooغا bwanaosena kana didiga na
kana nogonogo matatafuna,
kaboma nakasina kafa katumimi na kaena
- ¹⁰ keta yota nuya na kana kanibubuna – tovib-
wanaose kasi toviketanuneina Anoni kana
nuya keta yota natunatuna namoغا kasi nuya
sina kikotonina be sina vitovibwanaoseya,
- ¹¹ keta givikanatafu kana bubu
eketa iba mamadisi nuwatayuyunisi Totomu
Tafutafuna fasinei.

Namoغا na kasi kakavenena iba matatafuna
sina fufunisia naki a visimeiwa maise.”

32

*Bunumakau Mwanavauna Gonudi Nenei
Si Fufuniya*

Visime Nuvinavinana 9:6-29

- ¹ Namoga si kitinisaiya vitana Mosese yana
sobunemi koyei i vimwanenemataiya. Na
fasinei Anoni si yokokwafuya keta si iyaviya

si bwaduwa, “Kuta kita, guyau tamo kuta fufuniya be ita viketanunita. Noko namoġanama Mosese Itifitei i kikinomana-nemiita eatu muka tata sanamanei avao i kanasiya.”

² Eketa Anoni i nufata i bwaduwa, “Kakawami, natunatumi namoġa be vivine kasi taniyanowanowa vigonudisi kwana kikakiya keta kwana nemisiya nenekuwai.”

³ Eketa matatafusi kasi taniyanowanowa taniyasiyai si kikakiya keta si nemina Anoni nenei.

⁴ Gonudi i visiya keta i vitava-budanisiya eketa bunumakau mwanavauna kana fusafusa maise, kaivakuku i fufuniya. Tovanama namoġa kaivakukunama si kitia, si bwauwa si bwaduwa, “Ake, Isineni! Nofe guyaunama o Itifitei i kikinomana-nemiita.”

⁵ Tovanama Anoni i kitia namoġa yasi fufuna, didiga i didiya kaivakuku naunei keta i matakawa, “Kumana Yave yana ka tana fufuniya.”

⁶ Eketa tova i katakiya nuwabuniyai, namoġa yasi yomuyomu si nemina, vikanakooġa bwanaosena keta keiya bwanaosena si saviviniyi. Si nuvitoġa yasi ka be yasi ukowayu nenei, i nuvikwavisiya eketa si fufunakaokaogowa.

⁷ Eketa Yave Mosese i iyaviya i bwaduwa, “Ku sobu, uġuna namoġasima Itifitei ku nemisiya, naki si go'yna nenekuwai eketa si dibutoyoikuwa.

⁸ Ketanama a visimeisiya sina muniya, si visaġaketuketuwiya. Tututausi fasisiyai bunumakau mwanavauna vigonudina si fufuniya, nenei si kodukoduwa keta si vivibwanaoseya. Avage

si bwaduwa, ‘Ake, Isineni! Nofe guyaunama o Itifitei i kikinomana-nemiita.’

⁹ Namoga katekatesi i guamoka a sanamaniya.

¹⁰ Nofe tova ku teneiku be yaku kayokuغا ina nuyauyauniya nenesiyai be ana nuyaunisiya. Eatu kwaغا susukwauغا ana givinakasiya be ina vikunuma nakasina.”

¹¹ Eatu Moses i gwaeiya yana Guyau Yave nenei, “Ae Yave, ya fiwana utubasinei Itifitei ku kikinomana-nemiisiya, na fasinei muka ya kayokuغا nenei kuna nuyauneisi.

¹² Taki kuna fufuniya, nao Itifita namoisi sina bwaduwa vitana fiyao Isineni waisi kuta fufuniya be fwayafwaya nofe etanei kuta nuyaune-koゴosi tovanama ku kikinomana-nemiisiya keta ku nemisiya koyai. Eketa ya kayokuغا busubusuwanina nenei kuta onoviya ebe muka kuta nuyauneisi.

¹³ Kuta tukuya ka kaetoغا Ebenaamu, Aisake keta Yakobo nenesiyai tauغا ka wavai ya bwadudabadaba fifiwanina ku iyavisiya tovanama ku bwaduwa, ‘Susukwau ana givigeyanisiya maise kinavinavi kawasasakaoゴowai yota fwayafwaya nofe matatafunu a bwadudabedabiwa ana venisiya yasi fwayafwayavaガata.’”

¹⁴ Noko nenei Yave yana nuwanuwa i kaviniya fiyao Isineni kasi nuyauneina fasinei.

¹⁵ Eketa Moses i saガaviniya gabana nuwesi beyabeyasi nimanei nukusi koyei i sobunemiy. Gabanasima nafafanisi nenesiyai Guyau yana visime i viginiwisiya.

16 Guyau tauna gabanasima beyabeyasi i fufunisiya eketa tauna i viginiwisiya.

19 Tovanama Mosese i nemiya kabaḡa niniunei keta bunumakau mwanavauna si fufunavikuvikukuniya i kitiya yota namoḡa si vaḡavaḡa eketa kayona i nubusubusuwaniya nenei, gabana beyabeyasi i tuḡaisiya fwayafwayai eketa koya uḡunei i biyavayavanisiya.

20 Namoḡa bunumakau mwanavauna kaivakukuna si fufuniya, i viya keta kaiyai i guwaniya. Eyo i usuya kausibi maise keta ukowai i viniya eyo fiyao Isineni i visimeisiya keta si yumiya.

21 Eketa Mosese Anoni i nutoninuvenuvinya i bwaduwa, “Avamasi namoḡa nofe si fufuniya neneweу yo go'yna kunukubana nenei ku kanasuneisi?”

22 Eketa Anoni i nufata i bwaduwa, “Aiye, muka kuna kayokuḡa. Namoḡa nofe fufuna goyona kana diḡadiḡaina nenesiyai, naki ku sanamanisiya.

23 Na fasinei keta si iyavikuwa si bwaduwa, ‘Guyau tamo kuta fufuniya be ita viketanunikiya. Noko namoḡanama Mosese Itifitei i kikinomana-nemiikiya, eatu muka kata sanamanei avao i kanasiya?’

24 Na fasinei a iyavisiya keta aviyaonana na kasi kanibubuna gonudi si kikakiya. Tovanama si venikuwa, naki a teweye-kaoḡowiya kaiyai eketa nofe bunumakau mwanavauna kaivakukuna i kikinomana.”

25 Atu Mosese i kitija Anoni namoḡa i gionovisiya eketa si akaokaoḡowa, keta nifanifaisi matasiyai o kafa sawaviniḡa nenesiyai.

26 Eketa Mosese i misiniya kabaǵa kana ketakawanai keta i bwauwa, “Kwaǵa aitevana Yave nenei ku kodukoduwa, ku nemai nenekuwai!” Eketa Nebi fasekwina nenei matatafusi namoǵa si nemiya keta si yokofifiniya.

27 Keta i iyavisiya i bwaduwa, “Isineni yami Guyau Yave nofemaise i visimeya, ‘Matatafumi na yami feto, kabaǵa kana matatafu bwatanei tu bwatanei, kwana kanasuniya keta yami sabu, unaunami keta unafafanimi kaivakuku nenei si kodukoduwa, kwana nuvimateya.’”

28 Nebi namoisi Mosese yana visime si muniya keta kuyadayadanama nenei namoǵa 3,000 maise si nuvimatisiya.

29 Eketa Mosese i iyavisiya i bwaduwa, “Kwami Yave yana ketaketa kwa muniya keta dawaniniina kwa fufuniya tovanama natunatumi keta unaunami kwa nuvimatisiya. Kimoki Yave naki i sawanuwagabubuwimiya keta i tenesinimiya be kwana vitovibwanaoseya fasinei.”

30 Kuyadayada kana vinuwa nenei Mosese namoǵa i iyavisiya i bwaduwa, “Go'yonā goyomataina naki kwa fufuniya. Nofe tova ana makavinikuwa ana vaneya koyai Yave nenei ebe yami go'yonā kana kioǵona fasinei, taki ita vinowaniya o muka.”

31 Eketa Mosese i savaviniya Yave nenei keta i nusifufuviya i bwaduwa, “Eiyo!, namoǵa nofe naki go'yonā goyomataina si fufuniya. Tututausi gonudi nenei kaivakuku si fufuniya eketa nenei si kodukoduwa.

32 Eatu naki yasi go'yonā kuta vinuwateweiya.

Eatu taki muka, nao nufunufunama namai ya namonamoğā kasi wava ku viginiwisiya, nenei kaku wava ku viyaunei.”

³³ Eatu Yave Mosesē i iyaviya i bwaduwa, “Aitevana nenekuwai i go'yonā, namoinama kana wava ana viyauniya yaku nufunufu nenei.

³⁴ Nofe tova ku nai be namoğā ku viketanuneisi kabainama a iyaviwa nenei keta kaku kaetōğā abamei ina viketanuniwa. Eatu tovanama vimatadawana kana tova ina nemiya nenei, yasi go'yonā fasinei ana vimatadawanisiya.”

³⁵ Eketa kaivakukunama Anoni i fufuniya be nenei si kodukoduwa fasinei, Yave i vimatadawanisiya visafwavinağā goyona nenei.

34

Gabana Nuwesi Beyabeyasi Kiousi

Visime Nuvinavinana 10:1-5

¹ Yave Mosesē i iyaviya i bwaduwa, “Gabana nuwesi beyabeyasi nauna ku biyavayavanisiya maise, kuna kawisiya eketa yaku bwadu ana viginiwasavavinisiya nauna maise.

² Kuna gidewadewa kumana nuwabuni fasinei keta nuwabuniyai tauğū kuna vanenemiiwa nenekuwai koya Sainai etanei.”

⁴ Eketa Mosesē gabana beyabeyasi nuwesi i kawisiya nauna maise eketa nuwabunimokeyai i nufewisiya keta i vaneisiya koya Sainai etanei, Yave i visimeiya maise.

⁵ Yave busibusi sinenei i sobunemiyā niniunei i misiniya eketa tauna kana wava Yave i bwauwe-kikinomaniya.

6 Keta Yave Mosese kunauna i niuniya atu i bwaukikinomana i bwaduwa,

“Iyau Yave Guyau!

Iyau sineganigani keta omukumukutana kana Guyau.

Yaku nuwagoyo muka ita vevenudibwana.

Yaku nuwagabubu fakwafakwa-vaḡasina o nakatamokena namoḡa fasisiyai keta yota avana ana bwaduwiya maise tovatova ana savivinisiya.

7 Namoḡa susukwasi si nenemiya nenesiyai, yaku nuwagabubu fakwafakwa-vaḡasina ana gitoniya.

Yasi fufunagoyo, yasi adibutoyotoyoḡa keta yasi go'yonā ana vinuwateweisiya.

Eatu aviyaonana sina fufunagoyowikuwa, nao yaku vimatadawana ina niya namoisima yota natunatusi be waḡawaḡasi eketa iteitesi nenesiyai.”

8 Muka mwanenena Mosese kaetutuna i kiguniya keta i bitanakafufuwiya fwayafwayai eketa i kodukoduwa Yave nenei,

9 eatu i bwaduwa, “Tuveka yo, taki ku sebobowikuwa maise, a kawanunukuwiwa be kwaḡa nukusi tata fakwa. Namoḡa naki ku sanamaniya katekatesi guasi eatu yama fufunagoyo keta yama go'yonā kuna vinuwateweisiya, be kuna katuvikiya keta kuna vitoniwigikiya.”

10 Eketa Yave i nufata i bwaduwa, “Ku nowaniya! Dedeni a fufufuniya fiyao Isineni nukusi. Matatafumi matamiyai kafa nuwatabau ana savivinisiya, muka tamo aitevana ita kitai maise fwayafwaya kana matatafu nenei o tamo mani kunuma nenei ita kitanuvanuvai maise. Ibasima nofe fasimiyai a savisavivinisiya fasinei, matatafusi mani namoġa sinemiyai sina kitiya keta sina matuta.”

28 Mosese nokomai Yave nukusi si fakwa kuyadayada 40 keta nuwabuna 40. Muka tamo maneka ita kaniya o ukowa ita yumiya. Eketa gabana beyabeyasi nenesiyai visime 10 bwadubwadusima dedeni fasinei, Yave i viginiwisiya.

Mosese Tafakaina I Nukawanamanamaniya

29 Mosese koya Sainai nenei i sobunemiya, dedeni kana gabana nuwesi beyabeyasi nukusi nimanei. Koyai Yave nukusi si nusifufuwa eketa na fasinei tovanama i sobunemiya, tafakaina i nukawanamanamaniya eatu tauna o muka ita sanamanei.

30 Tovanama Anoni fiyao Isineni matatafusi nukusi si kitiya Mosese tafakaina i nunukawanamanamaniya, si matuta keta muka sita nemai niniunei.

31 Mosese i bwauwisiya Anoni keta namoġa kasi toviketanuneina matatafusi nukusi si makavinisiya nenei eketa i nusifufuwisiya.

32 Eyo fiyao Isineni namoġa matatafusi si nemiya Mosese niniunei eketa Yave yana visime matatafuna koya Sainai nenei i iyaviya maise, namoġa i nusifufuwisiya.

³³ Tovanama i nusifufukooğa nenesiyai, tafaki kana dawanafafana nenei tafakaina i sowiya.

³⁴ Tova matatafunu tovanama Mosese ina kanakanasuna Vikaninisığa kana Vada nenei be Yave nukusi sina nunusifufuwa, tafaki kana dawanafafana i kakikakiya. Eketa tovanama ina kikinomana, fiyao Isineni i iyaiyavisiya Yave yana visime.

³⁵ Fiyao Isineni si kitakitiya tafakaina kana nukawanamanamana. Muniyai yo tafaki kana dawanafafana nenei, tafakaina i teneteneftasavaviniya kana nivaniva yota tovanama ina makaviniya Yave nukusi sina nusifufuwa.

40

Eketa Mosese kavenenakaoğō fasinei namoğā i vikokonisiya. Kavenena kaoğonama nenei, Vada Tafutafuna sina yoniya na kana nogonogo nukusi keta yota tovibwanaose kasi nuya tafutafusi. Namoğā yasi fuyonama naki kana fata nuwanuwasima kasi savivina fasinei. Besanenu, Ooniyabi keta kasi toovivita namoğā be vivine tasike toginiginivava nukusi, ibasima si fufunisiya maisemoka Guyau Mosese i visawaveniya.

Vada Tafutafuna Kana Vimisiniyeina

¹ Keta Yave Mosese i nusifufuwiya i bwaduwa,

² “Manamana kiouna kuyadayada kana kafa viuğu nenei, yaku Vada Tafutafuna kuna vimisiniyi.

³ Dedeni kana koni namai visime 10 sinenei kuna tenekanasuniya eyo kafa dawanafafana kana nuya naunei kuna teniya.

⁴ Sonama kuna kanasuniya keta kana nogonogo etanei kuna dawana. Yota kimayeta yana kafa misini kuna nemiiya keta kimayeta kuna tenisiya etanei.

⁵ Eyo kafa guvimamadi kana didiā vigonudina, kuna teniya dedeni kana koni naunei eketa nuya kuna nuvitanuniya Vada kana kawai.

⁶ Kafa vikanakooā bwanaosena kana didiā kuna teniya Vada kana kawai.

⁷ Kaboma nakasina kafa katumimi kuna teniya Vada keta kafa vikanakooā bwanaosena kana didiā kasi sinefouwai, eketa ukowa kuna vininiwatotoiya.

⁸ Vada keta kafa vikanakooā bwanaosena kana didiā kuna sifafifiya keta nuya kuna nukanekaneneiya wasiketa kana kawai.

⁹ Eyo muniyai givikanatafu kana bubu kuna viya keta Vada etana be iba matatafunu sinenei kuna vitowisiya. Kuna tenesiniya fasikuwai ebe ina vitafuwa.

¹⁰ Yota bubu nenei kafa vikanakooā bwanaosena kana didiā keta kana nogonogo nukusi kuna vitowisiya. Kuna tenesiniya fasikuwai ebe ina vitafuwa venemokena.

¹¹ Kaboma nakasina kafa katumimi na kana kafa misini nukusi, bubu nenei kuna vitowisiya keta kuna tenesinisiya.

¹² Anoni na natunatuna kuna kanasunisiya Vada Tafutafuna kawanei keta ukowa nenei kuna vitowisiya.

¹³ Nuya tafutafusi nenesiyai Anoni kuna okanikanibubuniya keta bubu nenei

kuna vitowiya keta kuna tenesiniya ebe ina vitovibwanaoseya be ina vikaetoikuwa.

14 Yota natunatuna kuna nemisiya keta kasi nuya kuna vikotonisiya.

15 Bubu nenei amasi ku vitowiya maise, tasike kuna vitowisiya ebe sina vitovibwanaoseya be sina vikaetoikuwa. Vitowanama nenei tasike be susukwasi si nenemiya, tova matatafunu sina vivitovibwanaoseya."

16 Iba matatafunu Mosese i fufuniya, naki maisemoka Yave i visimeiya.

17 Eketa yamayamana kana kafa viuḡu manamana kana vinuwa nenei keta yamayamananama kana kuyadayada kafa viuḡu nenei, Vada Tafutafuna si vimisiniya.

18 Mosese koḡona yasi kafa misini* i didiisiya muniyai yo koḡona i vimisiniina. Eyo dawana-banebaneina keta ketoviyewa i dawana.

19 Muniyai kafa dawanafafana nenei, Vada seḡaseḡanaḡa nenei i teweiya. Eyo kafa dawanafafana yomuyomu kwafinisiyi si fufunisiya nenei, etanei i teweisiya naki maisemoka Yave i visimeiya.

20 Eketa Mosese gabanasima nuwesi beyabeyasi i visiya keta dedeni kana koni sinenei i totoisiya. Eyo dedeni kana koni kafakainei kana nowanowa nenesiyai, kewa i duisiya. Eketa koni kana gudu nenei i vitanaguduwa.

21 Muninei dedeni kana koni i kanasuniya Vada Tafutafuna sinenei keta kafa dawanafafana

* **40:18** Koḡona yana kafa misini o kainumu siniva daudaunisi si nugiginabusiya ebe kana fata koḡona sina vitonona sinesiyai.

kana nuya i nuvitanuniya eketa dedeni kana koni i tenefotiya, naki maisemoka Yave i visimeiya.

²² Yota sonama i una-kanasuniya Vada Tafutafuna sinenei keta bomatu kuweyaina i teniya, Totomu Tafutafumokena kana kafa dawanafafana kana nuya kwaunei.

²³ Eketa manekasima i gidewidewisiya kana bob-otai Yave naunei sonama etanei i tenisiya, naki maisemoka Yave i visimeiya.

²⁴ Kimayeta yana kafa misini i kanasuniya keta Totomu Tafutafuna nanakoya kuweyaina i vimisiniyya keta sonama i visaiya.

²⁵ Eyo Yave matanei kimayeta i guwanisiya, naki maisemoka Yave i visimeiya.

²⁶ Eketa kafa guvimamadi kana didi^ga vigonudina, dawanafafana naunei i teniya Totomu Tafutafuna sinenei,

²⁷ eyo iba mamadisi i guwanisiya, naki maisemoka Yave i visimeiya.

²⁸ Eketa dawanafafana i nuvikaneneiya Vada kana kawa nenei.

²⁹ Kafa vikanakoo^ga bwanaosena kana didi^ga i teniya Vada kawanei ebe etanei yawane yomuyomu be kausibi ina vibwanaoseiisiya, naki maisemoka Yave i visimeiya.

³⁰ Vada keta didi^ga kasi kawasasai, kaboma nakasina i vimisiniyya eketa ukowa i vininiwiya kafa katumimi.

³¹ Eketa nokomai Mosese keta Anoni na natunatura namo^ga nimasi be kaesi kana kafa kikigona.

³² Tovasima yasi kanasuna Vada sinenei o yasi nai kafa vikanakoo^ga bwanaosena kana didi^ga

nenei, tututausi sina gonisiya, naki maisemoka Yave i visimeiya.

³³ Vada keta kafa vikanakooğa bwanaosena kana didiga i sifafifiya keta nuya ina nukanekaneiya wasiketa kana kawai. Eketa Mosese bunanige matatafunu i nusafuya.

*Yave Yana Mayesina Matakikikwanena
Vada Tafutafuna I Vimaiya
Ginağanağ 9:15-23*

³⁴ Eyo muniyai busibusi Vada Tafutafuna i sowiya keta Yave yana mayesina matakikikwanena i vimaiya.

³⁵ Busibusi i nuvitoiya Vada etanei keta Yave yana mayesina matakikikwanena i vimaiya eketa Mosese muka kana fata be ina kanasuna Vada sinenei.

³⁶ Tova matatafunu tovanama busibusi Vada ina teweiya atu ina kanakasiya, nao fiyao Isineni si misimisiniya keta si niniya tamo menana nenei.

³⁷ Eatu taki busibusi muka ita kakanakasiya, nao yota muka sita ninai kana nivaniva ina kanakasiya.

³⁸ Tova matatafunu Isineni yasi toğavenudadanana nama kana kawasasa nenei, kuyadayadai Vada etanei Yave yana busibusi si kitakitiya. Eatu nuwabuna nenei, nao kai atai i nununuğa busibusi sinenei Isineni namoisi matatafusi si kitakitiya.

**Buk Baibel long Kaninuwa
Portions of the Holy Bible in the Kaninuwa language of
Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Kaninuwa long Niugini**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaninuwa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-04-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

4bd5ff25-b536-53c8-9426-bc0ecd08c86d